GŁOS POMORSKI

Nr. 74 — Rok 3. (GAZETA POMORSKA) **Numer pojedyńczy 300 mk.**

Prenumerata miejscowa: Przy odbiorze w ekspedycji i w agenturach miejscowych miesięcznie **9000** mk., przedpłata na poczcie z odnoszeniem do domu miesiecznie **10.050** mk. — pod opaską w Polsce i do Gdańska 10.500 mk., do Niemiec 11.750 mk. polskich lub ich wartość walutowa, do Francji 2,50 frc., do Anglji 0,5 shilling, do Stanów Zjednoczonych 25 cents. W razie nieprzewidzianych wypadków jak strejki, przeszkody techniczne itd. prenumeratorzy nie mają prawa żądania niedostarczonych numerów, lub zwrotu prenumeraty. — Rękopisów nadesłanych nie zwraca się.

Rachunek bieżący: Bank Powiatowy, Grudziądz, Bank Związku Sp. Zarobk. Danziger Privat Aktienbank Gdańsk i Grudziądz. P. K. K. P. Grudziądz. — Konto czekowe **Gdańsk nr. 2980.** Konto pocztowe: Kasa Oszczędności Oddział w Poznaniu nr. 201 193. Miejsce płatności wykonania: Grudziądz.

Ogłoszenia z Polski: Wiersz wysokości milimetra **w dziale ogłoszeniowym** na stronie 8-łamowej 300 mk., **w dziale reklamowym** na stronie 13-łamowej przed tekstem 1000 mk., wśród tekstu 1400, za tekstem 700 mk., dla W. M. Gdańska obowiązują te same ceny, dla **Niemiec** dochodzi 50% nadwyżki, dla reszty zagranicy 200% nadwyżki, płatne w markach polskich lub ich wartości walutowej. Za tłomaczenia oblicza się 20% nadwyżki. — **Rachunki** są natychmiast płatne, w razie zwłoki dłuższej niż 72 godzin stosować będziemy ceny bieżące, skreślając wszelkie rabaty. — **Administracja nie przejmuje** odpowiedzialność za termin umieszczenia ogłoszenia.

Dyrektor przyjmuje od godz. 10-tej do 11-tej przed południem
Redaktor Naczelny przyjmuje od godz 11-tej do 12-tej w południe

Redakcja i Administracja Groblowa 27/29. | **Grudziądz,** sobota, dnia 31-go marca 1923. | Telefon nr. **50** i **51.**

Odwrót Sowietów.

RZĄD MOSKIEWSKI OFICJALNIE DONOSI O WSTRZYMANIU WYKONANIA WYROKU.

W a r s z a w a, 30. 3. (Tel. wł.) Rząd polski otrzymał oficjalne zawiadomienie od rządu moskiewskiego, iż wykonanie wyroku na ks. arcybiskupie Cieplaku i prał. Butkiewiczu zostało wstrzymane.

Jednocześnie rząd sowjecki wysłał oświadczenie podobnej treści do Watykanu.

Tyle telegram. — Nie jest przez to powiedzianem, że kwestja wykonania wyroku śmierci jest zarzucona, dlatego też na miejscu są nadal wszelkie protesty, jak wczorajszy wiec w Grudziądzu.

REZOLUCJE OBYWATELSTWA M. GRAJEWA.

W a r s z a w a, 29 III. (Pat.) Minister spraw zagr. otrzymał następującą depeszę z miasta Grajewa. Zebrani przedstawiciele społeczeństwa polskiego m. Grajewa oburzeni do głębi duszy nieludzkim wyrokiem, zapadłym w Moskwie na ks. arcybiskupa Cieplaka i naszych duchownych jaknajenergiczniej protestują przeciwko niemu i przeciw bezprzykładnemu morderstwu oraz proszą rząd w imieniu kultury i wolności sumienia o przedsięwzięcie wszelkich środków, będących w jego rozporządzeniu, aby grożące niebezpieczeństwo zażegnać. Następują podpisy.

GŁOSY PRASY SZWAJCARSKIEJ.

B e r n o s z w a j c a r s k i e, 29. III. (Pat.) Wiadomość o wyroku w procesie arcybiskupa Cieplaka wywołała w Szwajcarji powszechne oburzenie. Prasa zarówno katolicka jak i protestancka w ostrych słowach potępia tę nową zbrodnię sowietów. „Liberte“ pisze: Należy się spodziewać, że rząd sowiecki cofnie się w ostatniej chwili przed wykonaniem wyroku. „Baseler National Ztg.“ podkreśla, że wyrok jest dowodem, iż rząd sowietów wbrew zapewnieniom nie zamierza porzucić polityki nienawiści i terroru i wkroczyć na droge odbudowy kraju i jego powrotu do wspólnoty narodów cywilizowanych. „Der Demokrat“, wyrażając przekonanie, że sowiety nie odważą się wykonać tego barbarzyńskiego wyroku, uważa, że zachowanie się ich w tym względzie będzie stanowiło kryterjum obecnych tendencji polityki sowieckiej.

SPRAWĄ ARCYBISKUPA CIEPLAKA W LONDYŃSKIEJ IZBIE GMIN.

L o n d y n, 29. 3. (Pat.) O dyskusji, jaka się odbyła w Izbie gmin w sprawie wyroku na duchownych katolickich, donoszą następujące szczegóły: Zgłoszony został cały szereg interpelacji. Poseł z partji pracy Ammen wezwał rząd do interwenjowania u innych mocarstw w celu podjęcia wspólnej akcji na rzecz skazanych. Podsekretarz stanu w urzędzie spraw zagr. Mac Neil oświadczył w imieniu rządu, iż agent angielski w Moskwie Hodson poczynił odpowiednie kroki u rządu sowieckiego. W imieniu partji unjonistów zgłoszono wśród oklasków izby propozycję wydalenia z Anglji handlowych agentów sowieckich w razie gdyby wyrok śmierci na duchownych katolickich został wykonany. Cała prasa angielska poświęca artykuły wstępne w sprawie wyroku na arcybiskupa Cieplaka, który poruszył wszystkie koła społeczeństwa angielskiego. Poseł Landbury w imieniu Labour Party wystosował do Cziczerina depeszę, domagającą się ułaskawienia duchownych. Wszyscy socialiści angielscy — zaznacza depesza — jednomyślnie przyłączyli się do tego wezwania.

GŁOSY PRASY AMERYKAŃSKIEJ.

W a s z y n g t o n, 29. II. (Pat.) „New York Herald“ omawiając w artykule wstępnym wyrok, wydany przez sowiety w sprawie ks. arcybiskupa Cieplaka i 14 księży, pisze: Nie może być wątpliwości, że wykonanie wyroku byłoby barbarzyństwem, które zwróciłoby cały świat przeciwko sowietom. „New York Tribune“ zaznacza również w artykule wstępnym, że prześladowania jednego czy też wszystkich wyznań przez władze sowieckie wyjdą kościołowi na korzyść i podsycą tylko nieufność zagranicy do republiki sowieckiej.

NIE CHCĄ ICH MIEĆ U SIEBIE.

B r u k s e l a. (Pat- P. R.) Prośba sowietów o dopuszczenie Rosji do udziału w targach brukselskich została załatwiona odmownie.

Protest Grudziądza.

W czwartek dnia 29 bm. wieczorem na sali Hotelu Warszawskiego w Grudziądzu odbył się wielki wiec protestacyjny w sprawie skazanych przez bolszewików na śmierć arcybiskupa Cieplaka i prałata Butkiewicza. Wiec ten urządzony z inicjatywy Chrześcijańskiej Demokracji, nie miał atoli partyjnego charakteru. Zaproszeni przedstawiciele wszystkich stronnictw, pp. senator Szychowski, posłowie Nowicki, Reder i Krzywiński, zajęli zgodnie miejsce na trybunie, by wykazać, że w sprawach, jak wczorajsza, niema między nami różnic, a jest silna i zgodna wola jednolitego czynu. Świadczyli o tem i zebrani ze wszystkich warstw, których połączyła jedna myśl dobra Kościoła.

Wiec sam — mimo Wielki Czwartek nader liczny — zagaił wiceprez. koła Chrześcijańskiej Demokracji p. Jabłoński, poczem za ogólną zgodą zebranych przewodnictwo wiecu objął ks. proboszcz Dembek.

Wstępny referat wygłosił senator Rzeczypospolitej mec. S z y c h o w s k i. Mówca skreślił przedewszystkiem sam fakt uwięzienia ks. arcybiskupa i towarzyszy oraz skreślił całą interwencję rządu polskiego u rządu sowieckiego w Moskwie, u rządów sprzymierzonych i u Stolicy Apostolskiej.

Jako drugi mówca wystąpił p. dyr. P o s z w i ń s k i. Mówca w interesującym referacie skreślił prześladowania wiary katolickiej w dawnej Rosji carskiej i przykładami udowodnił, iż dzisiejszy system bolszewicki pod tym względem, nietylko nie odbiega od dawniejszego, ale dzisiejsze rządy bolszewickie jeszcze z większą ostrością występują przeciw religii katolickiej i przeciw wogóle każdej religii.

Rząd nasz i społeczeństwo polskie — zakończył mówca — wytężyć musi wszystkie siły, aby traktat ryski, gwarantujący katolikom w Rosji pełne prawa, został w całości utrzymany i przeprowadzony, pozatem rząd nasz tępić musi energicznie wszelką zarazę bolszewicką w naszym kraju.

Ks. prob. D e m b e k w krótkim i pięknym referacie, zaznaczył, iż protest ludności Grudziądza to tylko mała cząstka hołdu i protestu, jaki świat cały składa ofiarom terroru bolszewickiego. Ksiądz referent zaznaczył dalej, iż wiec ten będzie dla wszystkich wielką otuchą na przyszłość, ponieważ znalazło się coś, co nas złączyło w tej chwili. Jak dawniej łączyła nas wspólna obrona chrześcijaństwa, kiedy rycerze nasi z pieśnią pobożną na ustach szli w bój za wiarę świętą, tak i dzisiaj i dla obrony chrześcijaństwa jednoczy wszystkie stany i partje polityczne. Ile razy zrozumiał naród, iż trzeba spalić się na ofiarnym ołtarzu Ojczyzny i wiary świętej, tyle razy z każdej ciężkiej sytuacji wychodził zwycięsko. Siłę i moc wielką do walki o wiarę świętą czerpiemy z krzyża Chrystusowego. Oby ta siła pozostała na zawsze przy nas.

Wywody wszystkich mówców zebrani przyjęli z uznaniem.

Na wniosek p. dyr. Poszwińskiego, zebrani przyjęli rezolucję, którą podajemy poniżej:

REZOLUCJA:

„Obywatele — Polacy-katolicy miasta Grudziądza, zebrani na wiecu ogólnym, poświęconym sprawie zasądzenia ks. arcybiskupa C i e p l a k a i tow. wyrażają po wysłuchaniu referatów najostrzejszy protest przeciw wyrokowi najwyższego sądu bolszewickiego, skazującego 15 księży katolickich na surową karę więzienną, a ich dostojnych przewodników ks. ks. arcybiskupa Cieplaka i prał. Butkiewicza na śmierć.

Obywatele — Polacy-katolicy miasta Grudziądza, żądają od rządu najenergiczniejszych środków, by rząd bolszewicki zniewolić nietylko do cofnięcia wyroku, ale i uwolnienia skazanych. Równocześnie żądają, by rząd nie godził się na żadną wymianę.

Zebrani wyrażają najgłębszy hołd i cześć najczcigodniejszym ofiarom systemu walki z polskością i z kościołem, wyrażając głęboką nadzieję, że starania rządu uwieńczone będą pomyślnym skutkiem.

Obywatele — Polacy-katolicy żądają dalej od rządu, by z całą energją zwrócił się przeciw agitacji bolszewickiej w kraju i najsurowiej agitatorów karał.

W a r s z a w a, 29. 3. (Tel. wł.) Marka niemiecka 1.95. Dolary Stanów Zjednoczonych 42 2000.

Z Rady Ministrów.

W a r s z a w a, 29. III. (Pat.) Rada Ministrów w dn. 29 bm. odbyła ostatnie posiedzenie przedświąteczne. Na posiedzeniu tem uchwalono wniosek prezesa Głównego Urzędu Likwidacyjnego o zatwierdzeniu umowy z Węgrami, dotyczącej ryczałtowego zwrotu koni, zarekwirowanych przez władze okupacyjne austrjacko-węgierskie, następnie wnioski p. min. spraw zagr. o ratyfikacji konwencji sanitarnej polsko-łotewskiej, ratyfikacji umowy polsko-czeskiej o wzajemnem dopuszczeniu lekarzy do wykonywania praktyki oraz o ratyfikacji międzynarodowego porozumienia w sprawie stowarzyszenia opieki nad dzieckiem. W dalszym ciągu Rada Ministrów uchwaliła wniosek p. min. spraw wewn. o rozciągnięciu na ziemię Wileńską mocy ustawy o zasilaniu funduszów miejskich i wniosek o zaliczenie gminy Kartuzy do miast, a wreszcie wniosek p. min. pracy i opieki społ. w sprawie pośrednictwa pracy na terenie górnośląskiej części województwa śląskiego. Na posiedzeniu tem rozpatrywano ponownie sprawę likwidacji majątków niemieckich i powzięto uchwałę, zmierzającą do zakończenia tej likwidacji. Rada Ministrów uchwaliła wreszcie rozporządzenie wykonawcze do ustawy o zasiłkach dla rodzin, powołanych na ćwiczenia wojskowe.

Jednomyślność ententy.

FRANCJA STOI NA STANOWISKU TRAKTATU WERSALSKIEGO.

L o n d y n. (Pat.) Jak się dowiaduje „Daily Mail“, Francja nie może się zgodzić na umiędzynarodowienie Nadrenji pod kontrolą Ligi Narodów. Francja stoi na stanowisku, że traktat wersalski musi być w pełni wykonany, a wobec tego Nadrenja musi być okupowana tak długo, jak to traktat przewiduje. Umiędzynarodowienie mogłoby nastąpić dopiero później, ale w tym wypadku Francja zażądałaby tytułem gwarancji przeprowadzenia całkowitego rozbrojenia Niemiec.

Również zmiana dotychczasowego stanowiska Anglji, Włoch i Belgji jest wykluczona.

WŁOCHY NIE CHCĄ POŚREDNICZYĆ W SPRAWIE RUHRY.

R z y m. (Pat.) „Trybuna“ zaprzecza pogłosce, zamieszczonej w jednem z pism paryskich o rzekomem pośrednictwie Włoch w kwestji zagłębia Ruhry.

Z RUHRY.

Policja bezpieczeństwa (Sicherheitspolizei) nie istnieje.

L y o n. (Pat-P. R.) Generał Degoutte wydał dekret w sprawie rozwiązania policji bezpieczeństwa na terytorjach okupowanych. W myśl dekretu broń ma być złożona władzom francuskim, wszyscy zaś członkowie policji wydaleni. Dekret przewiduje utworzenie policji miejskiej.

Stan oblężenia.

B e r l i n. (Pat.) W miastach Emerich, Wesel i Nettman władze francuskie ogłosiły stan oblężenia z powodu powtarzających się zamachów na żołnierzy i oficerów francuskich.

SŁUŻBA WOJSKOWA WE FRANCJI.

P a r y ż. (Pat.) Izba deputowanych przyjęła 414 głosami przeciwko 154 przyjęty już przez senat projekt ustawy o kontyngencie rekruta, ustalający czas służby na 18 miesięcy.

Telegramy.

NOWA KONSTYTUCJA W RUMUNJI.

Bukareszt. (Pat.) Izba deputowanych przyjęła nową konstytucję 262 głosami przeciwko 8. Przedstawiciele partii włościańskich i narodowych nie brali udziału w głosowaniu. Senat zakończył dyskusję ogólną, jutro zaś odbędzie się głosowanie nad nową konstytucją. Zawarte w nowej konstytucji postanowienia, dotyczące kwestji żydowskiej, w zupełności zadawalniają żydowskich przedstawicieli w parlamencie, którzy też głosowali za nową konstytucją.

Bukareszt. (Pat.) Senat przyjął projekt nowej konstytucji 137 głosami przeciwko 2 głosom, przy 2 wstrzymujących się od głosowania. Następnie prezydent ministrów Bratianu wygłosił okolicznościowe przemówienie. Nowa konstytucja będzie ogłoszona w najbliższym czasie przez króla.

NOWY WICEMINISTER SPRAWIEDLIWOŚCI.

Warszawa, 30. 3. (Tel. wł.) Wczoraj objął wiceminister sprawiedliwości Rudnicki, prokurator z procesu Niewiadomskiego urzędowanie. Zastępuje on obecnie na 2 tygodnie min. Makowskiego.

NOWE ROZPORZĄDZENIE W SPRAWIE DEZERCJI WOJSKOWYCH.

Warszawa, 30. 3. (Tel. wł.) Min. Spraw Wojskowych opracowało now rozporządzenie o postępowanie w wypadkach dezercji. Rozporządzenie będzie w krótkim czasie obowiązywało.

Z PODRÓŻY MINISTRA SPRAW ZAGRANICZNYCH.

Medjolan. (Pat.) Przybył tu polski minister spraw zagr. Skrzyński. Na dworcu powitali go podsekretarz stanu Ministerstwa Spraw Zagr. sen. Contarini, szef gabinetu prezydenta ministrów baron Russo i członkowie protokułu książę Colonna i baron Valentino. Ze strony polskiej oczekiwali ministra Skrzyńskiego minister przy kwirynale Zaleski, konsul Marski i inni członkowie poselstwa polskiego w Rzymie, oraz minister przy Watykanie Władysław Skrzyński.

NIEPOWODZENIE NIEMIECKIEJ POŻYCZKI DOLAROWEJ.

Berlin. (Pat-P. R.) „Vorwärts", omawiając sprawę niepowodzenia pożyczki dolarowej, zarzuca kapitalistom, że nie spełnili swoich zobowiązań. „Rote Fahne" stwierdza, że rezultat pożyczki dolarowej wskazuje, iż kapitaliści niemieccy nie wierzą w zwycięstwo swoje na terenie zagłębia Ruhry.

(Pożyczka dolarowa osiągnęła zaledwie 25 proc. emisji! Red.)

Wrażenia polskiej misji ekonomicznej z Francji.

Polska misja ekonomiczna ukończyła zwiedzanie francuskich ośrodków przemysłowych. W podróży swej misja polska znalazła rozgłośne dowody w całej prasie francuskiej, zwłaszcza prowincjonalnej, który artykuły są nacechowane gorącą serdecznością, iż misja, mająca w swoim składzie wybitnych przedstawicieli polskiego przemysłu, handlu i finansów sprawiła doskonałe wrażenie w kołach francuskich.

W rozmowie z przedstawicielem P. A. T. p. min. Targowski oświadczył, że misja spotkała się wszędzie z gorącem życzeniem przemysłowców i kupców francuskich nawiązania jaknajściślejszych stosunków ekonomicznych z Polską i była do głębi wzruszona serdecznem przyjęciem, jakie jej wszędzie zgotowano, zwłaszcza w Dijon i Havrze, gdzie gmachy publiczne i prywatne były bogato udekorowane w polskie barwy narodowe. We wszystkich miastach misja nawiązała kontakt z miejscowemi izbami handlowemi oraz lokalnymi komitetami okręgowymi dla handlu zewnętrznego jakoteż wielokrotnie miała możność przeprowadzenia dłuższych rozmów z deputowanymi zainteresowanych okręgów przemysłowych.

Przy ich współudziale polska misja ekonomiczna, której właściwem zadaniem było przeprowadzenie studjów przedwstępnych, może się poszczycić również z namacalnymi rezultatami praktycznymi. W ubiegły poniedziałek w Paryżu w lokalu międzynarodowej izby handlowej, podczas spotkania się z przedstawicielami banków i przemysłu francuskiego, poruszyła szereg bardzo doniosłych kwestji. Między innemi omówiła projekt utworzenia urzędu kompensacyjnego oraz sprawy transportowe i celne. Powołano przytem komitet dla przeprowadzenia studjów, który przygotuje projekty praktycznego rozwiązania wyżej wspomnianych spraw, jakoteż projekt pożądanych zmian w tekście konwencji handlowej francusko-polskiej dla dania jej bardziej praktycznego charakteru. Francuski minister handlu Dior w rozmowie z ministrem Targowskim przyobiecał swoje poparcie w sprawie rewizji wspomnianej konwencji.

Podczas rozmów pomiędzy członkami misji polskiej a przemysłowcami i kupcami francuskimi poruszono też takie sprawy praktyczne, jak sprawę handlu drzewnego, handlu fosfatem, handel między Polską a Indochinami, sprawę wzmożenia udziału kupców francuskich w Targach Wschodnich we Lwowie itd., przyczem we wszystkich tych sprawach osiągnięto pomyślne rezultaty. Realizacja projektów nastąpi prawdopodobnie w najbliższym czasie.

W wielu miejscowościach, a zwłaszcza w zniszczonych departamentach minister Targowski miał sposobność wejścia w kontakt z robotnikami polskimi oraz zwiedził ich mieszkania i przeznaczone dla nich szpitale. Zdaniem ministra, robotnicy polscy pracują w dobrych warunkach, które ulegną niewątpliwie dalszej poprawie przy okazji realizacji ogólnego planu współdziałania przemysłu francuskiego z rzemiosłem polskiem. Przedsiębiorcy francuscy wszędzie ujawniają chwalebną gotowość do uwzględnienia specjalnych potrzeb robotników polskich.

Apel do społeczeństwa pomorskiego.

Pomorski Zarząd Wojewódzki Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej w Toruniu chcąc przyjść z pomocą ofiarom wojny światowej, pragnie założyć fundusz zapomogowy i stworzyć warsztaty pracy dla inwalidów wojennych, których czysty zysk na najbiedniejszych podzielony zostanie. Fundusze zaś, jakiemi związek rozporządza, są tak nikłe, że o zrealizowaniu myśli tej bez pomocy całego społeczeństwa mowy być nie może.

Pomorski Zarząd Wojewódzki Związku Inwalidów zwraca się przeto na tej drodze do całego społeczeństwa z apelem i prośbą o pomoc.

Zaliczki miesięczne, które się na poczet renty inwalidom, wdowom i sierotom wypłaca, są tak minimalne, iż nie wystarczają one na zakup chleba.

Inwalidzi, rodziny po poległych cierpią głód i nędzę. Wdowy i sieroty po poległych z powodu znikomych zaliczek rentowych, a ogromnej drożyzny, stają się żebrakami. Taki stan doprowadza wyżej wymienionych do rozpaczy.

Obywatele! Spełnijcie swój obowiązek wobec tych, co oddali wszystko ojczyźnie. Nie zapominajcie o tem, że inwalidzi wojenni, wdowy sieroty, to Wasi najbliżsi, których wojna ciężko dotknęła.

Nie zapominajcie o tych, którzy piersiami swojemi stworzyli mur przeciwko nieprzyjacielowi i dzięki ich ofiarności, mogliście spokojnie pracować przy swych warsztatach pracy.

Okażcie czynem, że miłosc bliźnego nie jest wam obcą dajcie przykład ofiarności na rzecz obrońców Ojczyzny, gdyż odszkodowanie krwawych ofiar wojny jest nietylko obowiązkiem państwa, ale i całego społeczeństwa, wszystkich obywateli.

Wszelkie ofiary prosimy nadesłać do „Banku Związku Spółek Zarobkowych" w Toruniu na konto C. C. nr. 1811, lub też wprost do Pomorskiego Zarządu Wojewódzkiego Związku Inwalidów Wojennych Rzeczypospolitej Polskiej w Toruniu, przy ulicy Bydgoskiej nr. 31 I ptr.

Pomorski Zarząd Wojewódzki Z. I. W. Rz. P.

(—) **Jarzembowski** sekretarz, (—) **Michałek** prezyd. miasta i przewodniczący.

OBYWATELE POMORZA!

Składajcie ofiary dla inwalidów i osieroconych Pomorza.

Ofiary uprasza się nadsyłać pod niżej podanym adresem lub na nasze konto C. C. 1811 do Banku Związku Spółek Zarobkowych filja Toruń.

Zarząd Wojewódzki
Związku Inwalidów Wojennych Rz. P.
na Pomorze — Toruń, ul. Bydgoska 31 I. ptr.

—** **SEKRETARJAT OKRĘGU POMORSKIEGO ZWIĄZKU OBRONY KRESÓW ZACHODNICH W GRUDZIĄDZU** podaje do wiadomości Zarządów Powiatowych i osób zainteresowanych, że biura jego mieszczą się **przy ulicy Solnej nr. 4 5 I p**; i czynne są codziennie (z wyjątkiem niedziel i świąt) od godziny 9-tej do 1-szej i od 2-giej do 4-tej.

Szanuj książki!

Na każdej z książek Biblioteki Tow. Czyt. Lud. przyklejona jest etykieta z napisem: „Szanuj książkę! Książka mówi do Ciebie: jestem własnością ogółu, bo ze składek publicznych mnie zakupiono. Kto mnie niszczy, krzywdzi społeczeństwo!"

Zdawało się, że taka gorąca prośba powinna wystarczyć, aby uznano i zastosowano się do niej. Każdy przeciętnie inteligentny człowiek zrozumie to i pojmie, że niszczenie książek Tow. Czyt. Lud. jest nietylko nieuczciwością, lecz i ciężkiem przestępstwem wobec społeczeństwa. Uznać przecież musimy tę mrówczę pracę Towarzystwa nad oświatą ogółu i wyrazić swą wdzięczność chociaż przez zrozumienie celów Towarzystwa i współpracę z nim.

Istnieją jednak pewne jednostki, niepoczytelne w swej dzikości czy głupocie i systematycznie niszczą i brudzą książki, czy to przez zawijanie lub wyrywanie kartek czy też przez bezmyślne dopiski na marginesach i przy końcu książki.

Zwłaszcza mania dopisków przechodzi wszelkie granice „Wyznania" Rousseau'a np. są tak straszliwie skreślane na marginesach i w tekście uwagami, że żałość bierze człowieka patrzącego na to. Na książce p. t. „Hrywda", Rodziewiczówny istnieje dopisek idjotyczny z dodatkiem: „napisał R. K., poeta i powieściopisarz (?!)"

Dodać wobec tego trzeba, że ten człowiek nietylko, że nie może mieć żadnych pretensji do uznania go człowiekiem cywilizowanym, gdyż nie dość, że jest skończonym osłem, posiada jeszcze dzikość Batakudy.

I wymienić by można cały szereg dzieł tak i tym p. niszczonych lecz trzebaby na to spisać całe szpalty. To też ograniczyć się trzeba do tych paru faktów.

Społeczeństwo samo czuwać winno nad tem, aby tę dzikość czy głupotę wykorzenić przez publiczne piętnowanie, zaś urzędnik z Czytelni uważać, a w razie schwycenia takiego sprawcy oddać sprawe, gdzie należy.

A. Węgrzynowski.

Nauka, literatura i sztuka.

SZKOLNICTWO ŚREDNIE W POLSCE.

W państwie polskiem według najnowszej statystyki istnieje obecnie 726 szkół średnich, ogólnokształcących. Wśród nich z językiem wykładowym polskim jest 626, niemieckim 48, rosyjskim 19, ukraińskim 16, hebrajskim 3, białoruskim 2, francuskim 1, polskim i niemieckim 5, rosyjsko-ukraińskim 3, polskim i ukraińskim 2, polskim i rosyjskim 1. Stolica państwa ma szkół najwięcej bo 106. W szkołach tych uczy niespełna 11 tys. nauczycieli w czem mężczyzn 2 razy więcej niż kobiet. Wśród tej liczby nauczycieli jest 7667 wyznania rzym.-kat., a 1318 wyznania mojż.

O święconkę dla najbiedniejszych.

Zbliża się Wielkanoc; święta, w których do sutego stołu zasiadają rodziny, dzieląc się święconem jajkiem w nastroju uroczystym i serdecznym.

W uroczystej tej chwili nie mielibyśmy zupełnego spokoju i zadowolenia, jeżeliby trapiła nas myśl o tych najbiedniejszych, których nie stać nawet na tę najpiękniejszą tradycję świąt Wielkiej Nocy — jajko święcone.

Iluż to jest takich, którzy domu nie mają, samotni, biedni, nieszczęśliwi, lub biedacy liczną rodziną obarczeni, dla których zbliżające się święta nie stanowią bynajmniej przedmiotu radości, lecz przygniata ich raczej troska, że swym najbliższym nietylko jajka wielkanocnego i kawałka wędliny, ale nawet chleba suchego kupić nie będą mogli.

Niechże więc obywatelstwo nasze pomyśli zawczasu o przygotowaniu choćby najskromniejszego „Święconego" dla tych najbiedniejszych naszego miasta.

W dniu wesołości wielkanocnej, otrzyjmy chociaż na chwilę łzy cierpiących, sprawmy im chociaż krótką chwilę radości, to kiedy dzwony wielkanocne ogłoszą tryumfalnie „Alleluja", poczujemy w sercu błogą radość ze spełnienia dobrego uczynku.

Złóżmy więc czemprędzej „grosz ofiarny" na Wielkanoc dla najbiedniejszych, a wtedy ze spokojem i czystem sumieniem spożywać będziemy dary Boże w tej uroczystej chwili.

Zwracamy się z gorącym apelem do zamożniejszych obywateli naszego miasta, aby w zrozumieniu biedy i nędzy licznych rodzin i jednostek pospieszyli co rychło z wydatną pomocą na sprawienie „święconki" dla najbiedniejszych.

Wszelkie dary, o ile możności pieniężne przyjmuje z wdzięcznością Redakcja „Głosu Pomorskiego".

* * *

Dotychczas wpłynęło przeszło 300 000 marek na cel powyższy. Spodziewaliśmy się, że głos biednych miasta naszego znajdzie większy posłuch u obywatelstwa . . . Niestety, że nie! . . . I tak się stanie, że nie tak jak w odezwie — ze spokojem i czystem sumieniem spożywać będziemy dary Boże w tej uroczystej chwili — ale z ciągłem wyrzutem, że nie przyczyniliśmy się do złagodzenia tej nędzy choćby tylko w czasie ogólnej radosnej chwili, — jaką jest czas wielkanocny.

—** **NA ŚWIĘCONE DLA NAJBIEDNIEJSZYCH MIASTA GRUDZIĄDZA** złożył p. insp. szkolny Ossowski 10 000 marek. Adamostwo Korzeniewscy 25 000 marek prokurator Wirski 10 000 marek, p. zegarm. Jasiński 15 000 marek, Adaś, Zdzisiek i Stasinek 15 000 marek, firma W. Korzeniewski 100 000 marek, linotypiści „Głosu Pomorskiego" 10 000 marek.

Wiadomości bieżące.

Kalendarz: W. Sobota. Wschód słońca 5.41 zachód 6.29 Wschód księżyca 5.15 zachód 5.11.

MUZEUM otwarte w środy i soboty od 12—2, w niedziele i święta od 11—2 godz.

BIBLJOTEKA I CZYTELNIA T. C. L. otwarta w dni powszednie od godz. 5—7, dla dzieci w środy i soboty od godz. 4—5.

—** **TABELE SKŁADEK I ŚWIADCZEŃ** Kasy Chorych miasta Grudziądza są do nabycia w biurze Kasy Chorych w cenie po 400 mk.

—** **NOWA TARYFA POCZTOWA** ważna od jutra 1go kwietnia ukaże się w jutrzejszym numerze.

—** **ZWRACAMY UWAGĘ** na dzisiejsze ogłoszenie Kasy Chorych.

—** **SPROSTOWANIE OBWIESZCZENIA KASY CHORYCH.** Przegląd składek i świadczeń kasy jest ważny od 1-go kwietnia br. (a nie od 1-go stycznia br.). Ubezpieczonych stosownie do ich zarobku dzieli się na 28 (a nie 19) grup zarobkowych.

—** **TEATR MIEJSKI.** Ponieważ z licznych stron społeczeństwa dochodzą skargi, że publiczność spóźniająca się na widowiska, przeszkadza nastrojowi mającemu panować w sali w czasie gry artystów, dyrekcja postanowiła kategorycznie od 1-go święta wielkanocnego począwszy zamykać salę tuż po podniesieniu się kurtyny.

—** **REPERTUAR TEATRU MIEJSKIEGO.** **W czwartek, piątek i sobotę widowiska zawieszono.**

W 1-sze święto wielkanocne wieczorem o godzinie 8-mej „Czysty Interes", komedja w 3 aktach St. Kiedrzyńskiego.

W 2-gie święto wielkanocne po południu o godzinie 3 i pół „Urwis", komedja w 3 aktach Katerwy. Ceny miejsc do połowy zniżone. Wieczorem o godzinie 8-mej „Kontroler Wagonów Sypialnych", farsa w 3 aktach, Bissona.

We wtorek, dnia 3-go kwietnia wieczorem o godzinie 8-mej przedstawienie popularne po raz ostatni „Panienka z Okienka", sztuka w 7 obrazach Czesława Kędzierskiego.

Sprzedaż biletów czynna u p. Wawrzyniaka, Plac 23-go Stycznia 29, skład cygar.

—** **Z TEATRU MIEJSKIEGO.** **W piątek i sobotę przedstawienia zawieszono.** W 1-sze święto wielkanocne wieczorem o godzinie 8-mej odbędzie się przedstawienie znakomitej komedji Kiedrzyńskiego p. t. „Czysty Interes". Ponieważ ogromne budzi zainteresowanie wystawienie tej sztuki w naszem mieście, przeto zalecałoby się wcześniej zaopatrzeć w bilety, tem bardziej, że ceny biletów są najmniejsze ze wszystkich teatrów w Polsce. W 2-gie święto wielkanocne urządza Dyrekcja Teatru dwa przedstawie-

nia. Po południu o godzinie 3 i pół **„Urwis"**, świetna komedja Katerwy z p. Kostecką, po cenach do połowy zniżonych oraz wieczorem o godzinie 8-mej **„Kontroler Wagonów Sypialnych"**, arcyzabawną farsę francuską Bissona. Publiczność przyjęła farsę tę salwami śmiechu oraz frenetycznemi oklaskami przy otwartej kurtynie. **We wtorek**, dnia 3-go kwietnia przedstawienie zniżkowe **„Panienka z Okienka"**, Czesława Kędzierskiego.

—** **PROGRAM KONCERTU H. CZARLIŃSKIEJ**, znakomitej mezzosopranistki scen zagranicznych, która wystąpi dnia 6-go kwietnia tj. w piątek w sali Teatru Miejskiego, składa się z arji operowych z „Giocondy" (Ponchielli), dalej z „Mignon" (Thomas), z „Samsona i Dalili" (Saint Saensa), nader trudnej arji księżniczki Eboli z „Don Carlos'a" (Verdi) oraz pieśni Skrzydlewskiego, Moniuszki, Bungerta, Liszta i Czajkowskiego. Bilety wcześniej do nabycia w składzie cygar p. Wawrzyniaka, Plac 23-go Stycznia.

—** **FERJE ŚWIĄTECZNE W BIBLJOTECE T. C. L.** Jak się dowiadujemy — **rozpoczęły się dnia 30 bm.** i trwać **będą do dnia 2-go kwietnia br. włącznie.**

—** **GODZINY URZĘDOWE NA POCZCIE PODCZAS ŚWIĄT.** Urząd pocztowy komunikuje: W sobotę przed południem normalne urzędowanie. W sobotę po południu i w niedzielę 1-go kwietnia ogranicza się służbę doręczeń do doręczania przesyłek pośpiesznych (ekspresowych) i paczek z żywemi zwierzętami; zaś dla służby nadawczej dla publiczności do nadawania telegramów i pilnych przesyłek poleconych zaprowadza się przy okienkich 1 i 2 dyżury o jednej, względnie dwóch siłach urzędniczych.

W poniedziałek, dnia 2-go kwietnia obowiązuje jednorazowe doręczenie całej poczty, zaś godziny zewnetrzne (okienkowe) dla stron, jak w każdą niedzielę.

Filię urzędu pocztowego przy ulicy Lipowej od soboty 12 godziny w południe do poniedziałku 2-go kwietnia włącznie zamknięto.

—** **WZROST DROŻYZNY W MARCU.** W lokalu Głównego Urzędu Statystycznego w Warszawie przy Al. Jerozolimskiej odbyło się dzisiaj w południe posiedzenie Komisji do badania wzrostu kosztów utrzymania w Warszawie. Po godzinnej debacie Komisja ustaliła, że utrzymanie rodziny robotniczej, składającej się z 4 osób, wzrosło w marcu, w porównaniu z lutym o 33,51 procent. Przebieg posiedzenia miał charakter zupełnie spokojny.

—** **BACZNOŚĆ CZŁONKOWIE Z. P. U.** (Związek Pracowników Umysłowych). Dnia 4-go kwietnia (środa) o godzinie 7-mej wieczorem wygłosi p. inż. Dziedziul w lokalu Hotelu Warszawskiego odczyt na temat: Projektowany rozwój sieci kolejowej w Polsce na zasadzie ustaw Sejmowych i prac państwowej Rady Kolejowej oraz widoki kolejnictwa na przyszłość.

Członków Związku Pracowników Umysłowych rozwój gospodarczy kraju niewątpliwie zainteresuje. Główny Zarząd Z. P. U. uprasza wszystkich swych członków o wzięcie udziału w odczycie.

—** **„DYNGUS" NASZEJ STRAŻY OGNIOWEJ.** W Poniedziałek Wielkanocny, w myśl starego zwyczaju, nasza Straż ogniowa urządza „Dyngus", gwoli zabawy i wesołości. Po ukończonem nabożeństwie, a więc około godziny 1-szej w południe, krążyć będą po ulicach miasta dwa wozy Straży ogniowej, z beczkami napełnionemi wodą, a Strażacy oblewać będą powolnych i nieopatrzonych przechodniów. Kto będzie miał dobre nogi to uniknie „przyjemnej" kąpieli, różne zaś pasibrzuchy nie mogąc się szybko z miejsca ruszyć, wrócą do domu zmoknięci jak kura. W każdym razie zaleca się wszystkim wziąść z sobą parasol lub nieprzemakalny płaszcz gumowy.

Przy ładnej pogodzie niewątpliwie śmiechu i uciechy będzie dużo, tembardziej, że „dyngus" naszej Straży odbywać się będzie przy dźwiękach muzyki strażackiej.

—** **WYPADKI POŻARU.** Dnia 28 bm. o godz. 11 i pół w domu przy ulicy Wybickiego 1 zapaliły się resztki palonej kawy w kotle, od czego w kominie zapaliły się znowu sadze. We wtorek dnia 27 bm. zapaliły się sadze w kominie w domu przy ulicy Groblowej 18. W obu tych wypadkach czynną była z powodzeniem Straż ogniowa.

—** **LOKOMOTYWA BEZ PANA.** Utwierdzając w 1914 roku góry Łosiowe (Bingsberge) pod Welczem, Niemcy pobudowali nową szosę na wzgórza pod Leśniewem. Wskutek zawieruchy wojennej prawdopodobnie, pozostawił przedsiębiorca budowlany lokomotywę kolejki na leśistym wzgórzu. Zapomniana, naruszona też zębem czasu, maszyna zapadła się na piaszczystym gruncie. Wskutek swej ociężałości nie jest ona też podatnym materjałem dla amatorów pewnego rodzaju. Natomiast można by żelastwo zużyć w fabrykach tutejszych.

—** **PRZY ZARZĄDZIE GŁÓWNYM POLSKIEGO TOWARZYSTWA OPIEKI NAD KRESAMI W WARSZAWIE**, Kredytowa 16, powstała sekcja dla spraw skonfiskowanych majątków na Kresach przez byłe rządy zaborcze za udział w walkach powstańczych w 1831, 1848 i 1863 roku.

Osoby zainteresowane mogą zarejestrować swoje pretensje z podaniem szczegółowych informacji dotyczących skonfiskowanych majątków.

Biuro sekcji czynne jest w poniedziałki, wtorki, czwartki i piątki między godziną 1-szą a 3 popoł.

Ofiary.

(do odebrania w administracji pisma naszego).

—** **NA SIEROCINIEC** złożył W. A. 10 000 marek.

—** **NA WDOWY I SIEROTY PO INWALIDACH** złożył p. prok. Wirski 5 000 marek.

Podziękowanie.

—** **NA ŚWIĘCONE DLA CHOREGO ŻOŁNIERZA** złożyli: p. Ruchniewiczowa 100 sztuk papierosów, p. Poniecka 100 sztuk, p. Książkowna 120 sztuk, Komosa i Spółka 200 sztuk p. Kruszona 100 sztuk, p. Wawrzyniak 100 sztuk, skład cygar na Starym Rynku 40 sztuk, p. Jordan 20 sztuk, p. Śliwińska 40 sztuk, St. Dobrzyński 100 sztuk, Saabel 100 sztuk, pani Lipko paczkę tytoniu, p. Kulerska 50 Skurgiew 78 jaj, p. starościna Ossowska 60 jaj, p. Stokowska z Nowej Wsi zebrane wśród gospodarzy miejscowych 120 jaj, oraz 14 500 marek gotówka, p. Lutobarski 2 000 marek, Dziakoński 1 000 marek, p. majorowa Surzyńska 5 000 marek, p. Kozielska 3 000 marek, państwo Polakiewiczowie 5 000 marek.

Wszystkim zacnym ofiarodawcom serdeczne „Bóg zapłać" za pamięć przesyła Czerwony Krzyż.

—** **PODZIĘKOWANIE.** Dyrektor Tow. Ubezpieczeń „Mazovia" p. Szafranek z powodu opuszczenia Grudziądza złożył dziś na moje ręce dla biednych miasta 100 000 marek (stotysięcy marek). Ofiarodawcy składam na tej drodze moje podziękowanie.

(—) Włodek, prezydent miasta.

—** **PODZIĘKOWANIE P. KABATKOWI** za hojną ofiarę w wysokości 30 000 marek Zarząd koła grudziądzkiego Inwalidów Wojennych składa serdeczne podziękowanie.

Ruch towarzystw.

—(rt) **ZWIĄZEK INWALIDÓW WOJENNYCH, KOŁO GRUDZIĄDZ** urządza w poniedziałek, dnia 2-go kwietnia o godzinie 7-mej wieczorem WIECZOREK INWALIDZKI, na który szersze obywatelstwo zaprasza Zarząd.

Z Pomorza.

—** **OSIE pow. świecki. (Napad rabunkowy w lesie).** Opodal leśniczówki Wydry w miejscu, gdzie w roku ub. jeńcy bolszewiccy zamordowali Ekerta, napadł jakiś zamaskowany człowiek, zaopatrzony w długi nóż, Poćwiardowska z Drzymia i rzuciwszy się na nią, obił ją i skradł jej 24 tys. marek, które miała przy sobie na zapłacenie pieńków. Odnośny leśniczy powiadomiony o tem, wziąwszy sobie do pomocy człwieka, przeszukał las, lecz opryszka nie spotkał.

—** **TORUŃ. (Uroczyste otwarcie nowej placówki handlowej).** We wtorek dnia 27 bm. w południe odbyło się uroczyste poświęcenie nowo wykupionej z rąk żydowskich, jednej z najpoważniejszych placówek, którą nabył p. St. Kałamajski, jeden z najpoważnieszych wśród sfer kupieckich w Wielkopolsce i na Pomorzu.

Poświęcenia doskonale urządzonego i zaopatrzonego bogato składu dokonał ks. Wenda wikary przy kościele św. Jana.

—** **CHEŁMNO. (Wybory sołtysów).** Z Lunaw powiatu chełmińskiego donoszą do „Słowa Pom." co następuje: „W tych dniach odbywały się wybory sołtysów i ławników w gminach. Jak donoszą obywatele Polacy, w rozmaitych wioskach obrano przeważnie tych samych co przedtem. Wywołało to niezadowolenie z tego powodu, że wielu z nich nie włada dostatecznie językiem polskim. Rzecz ta bardzo dziwna, gdyż mieliśmy kandydatów, mających wszelkie walory piastowania danego urzędu. Polskie głosy przepadły przeważnie dlatego, że mamy tu bardzo dużo obywateli nie zamieszkujących jeszcze pełnego roku. Charakterystycznem jest, że najpierw postawiono jako kandydatów Polaków, a w ostatniej chwili zmieniono plany i wybrano Niemców. Jaki był powód tego, nie jest nam wiadomem. Społeczeństwo tutejsze jednak nie wierzy, by Starostwo zatwierdziło wybranych sołtysów.

—** **WIĘCBORK. (Misja oo. Jezuitów).** W przedostatnim tygodniu, staraniem naszego ks. proboszcza odbyła się tu misja, odprawioną przez oo. Jezuitów. Przez dni 5 wygłaszano po trzy razy dziennie nauki. W piątek cała parafia przystąpiła do spowiedzi, a w sobotę do komunji św.

Po zakończeniu oo. misjonarze pożegnali się z wiernymi, wyrażając nadzieję, że ziarno, przez nich posiane, nie pójdzie na marne, lecz przyniesie obfite owoce na polu religijnem i moralnem. Ks. dziekan Wilmowski podziękował następnie oo. misjonarzom w swojem i parafji imieniu za ich trudy, prace i starania w czasie misji.

—** **KOŚCIERZYNA. (Ze stosunków gminnych).** O stosunkach gminnych w Barkocinku pow. kościerski czytamy w „Pielgrzymie" pelplińskim co następuje: „Polska gmina ma jeszcze Niemca nauczyciela. Gmina nasza od trzech lat stara się o nauczyciela Polaka, lecz jakby na próżno. Niemiec nauczyciel zdał relację, że do szkoły uczęszczają 3 dzieci polsko-kat. 4 niem.-kat., a 50 ewangelickich. Tymczasem stwierdzono, że tak nie jest, bo dzieci polsko-kat. jest 34, a niemieckich około 20. Poseł Wałaszek zajął się tą sprawą i jest nadzieja, że Kuratorjum Pomorskie polskiej ludności odda to, co jej się należy.

(Tęsknota za niemczyzną). Ślady niemczyzny widnieją jeszcze na dworcu w Barkocinie, gdzie na zewnętrznej ścianie budynku znajduje się napis: „Barkoschin". Chyba w trzy lata po przejęciu Pomorza przez Polskę byłby już czas najwyższy wyzbyć się wszelkich znaków, przypominających naszą niewolę.

—** **CHOJNICE. (Ucieczka więźnia).** Więzień niejaki Cyckowski umieszczony w szpitalu miejskim w Chojnicach, w celu poddania się operacji prawej ręki, ulotnił się w niewiadomym kierunku. Miał na sobie tylko spodnie, koszulę i skarpetki. Rozbiwszy żelazne łóżko, wyrwaną z niego sztabą, owiniętą w szmaty, porozbijał kraty i zamki w swojej celi i tym sposobem wydostał się na wolność.

—** **KARTUZY. (Szwindle niemieckie).** Władze policyjne stwierdziły, że w powiecie kartuskim od dłuższego czasu Niemcy, mieszkający nad granicą powiatu kartuskiego, uprawiają akcję przeprowadzania osób uchylających się od opłat skarbowych za sprzedaże nieruchomości w Polsce oraz osoby poszukiwane przez policję. Władze policyjne są na tropie sprawców.

—** **TCZEW. (Szczegóły z zzapowiedzianego przyjazdu Prezydenta Rzeczypospolitej).** Przybywając na północne Pomorze, które dotychczas od czasów pierwszego rozbioru nie gościło najwyższego dostojnika Rzeczypospolitej, Prezydent Państwa jako pierwsze zwiedzi miasto Tczew, w dniu 24 kwietnia, które z niecierpliwością oczekuje przybycia głowy państwa. P. Prezydent, jak się dowiadujemy, w pierwszem rzędzie zamierza zwiedzić tereny projektowanego portu na tczewskich łąkach, mającego w zupełności zastąpić nam port gdański, który dzięki wykorzystaniu olbrzymiej energji wodnej przy śluzie z Wisły będzie wysoko rentować się już w trzy lata po rozpoczęciu budowy. Prócz terenów przyszłego portu Prezydent Państwa zamierza zwiedzić tut. szkołę morską i miejskie zakłady oraz zakłady przemysłu. W mieście i powiecie panuje radość, że gród Sambora — który, jak tu wierzą, niegdyś konkurencją swoją pobije Gdańsk — będzie miał sposobność pokazać najwyższemu dostojnikowi państwa swe plany, na dobro całej Rzeczypspolitej, oraz dać dowód swej polskości.

(Krwawa zemsta). Nad torem kolejowym za Tczewem, w lesie w pobliżu budki Nr. 69, postrzelony został leśny Antoni Pepliński. Jeden strzał przeszył mu lewą rękę w łokciu, a drugi trafił go w okolicę brzucha, lecz napotkał zegarek, który rozstrzaskał i tym sposobem uchronił nieszczęśliwego od niechybnej śmierci. Zbroczonego krwią odtransportowano do lecznicy miejskiej. Wszczęty za bandytami pościg nie dał żadnych wyników.

Pepliński został już po raz drugi postrzelony i to najprawdopodobniej przez zemstę, ponieważ za jego pośrednictwem aresztowano kilku złodzieji, którzy kradli drzewo z lasu, za pierwszym razem nie zdołano go zgładzić ze świata, więc usiłowano to uczynić po raz drugi, lecz i tym razem, dzięki opatrzności, bez skutku.

—** **GDAŃSK. (Strejk w jaskini gry).** Krupierzy jaskini sopockiej porzucili w sobotę o godz. 9-tej wieczorem pracę, ponieważ pomiędzy nimi a dyrekcja wynikło nieporozumienie na tle korzystania z napiwków, z których krupierzy przeważnie żyją, również przez pozostałych pracowników kasyna. Ponadto chcą krupierzy na równi z innymi pracownikami decydować przy zwalnianiu zatrudnionych w kasynie osób z zajęcia — na co dyrekcja obecnie przystać nie chce, chociaż było to dotąd praktykowane.

—** **OLIWA. (Zabity przy pracy).** Wśród szyn kolejowych w pobliżu Olivaer Tor znaleziono zwłoki Wilhelma Wedhorna, który został zabity przez nadjeżdżający pociąg podmiejski.

Z całej Polski.

—** **POZNAŃ. (Okradziony w pociągu).** Na linji Ostrów-Poznań aresztował urzędnik policji kolejowej podróżnego, który innemu podróżnemu skradł w pociągu pół miljona marek. Aresztanta odstawiono do więzienia śledczego w Poznaniu. Poszkodowanym w tym wypadku jest przemysłowiec Lipert z Pabianic.

—** **ZAGOR na G. Śląsku. (Żona Wilhelma na G. Śląsku).** Jak donoszą zagraniczne dzienniki, małżonka byłego cesarza Wilhelma odjechała z Doorn wraz z dziećmi do Zagoru na Górnym Śląsku. Policja holenderska roztoczyła baczny dozór nad byłym cesarzem i następcą tronu.

—** **KRAKÓW. (Łapownictwo na pograniczu).** W krakowskim sądzie wojskowym odbyła się pod przewodnictwem maj. Florka rozprawa przeciw Michałowi Bryniewiczowi, plut., oraz Michałowi Lewandowskiemu i Ignacemu Wocie, szeregowcom 15 baonu celnego. Oskarżeni pełniąc służbę wartowniczą na granicy G. Śląska w listopadzie 1921 roku, przepuszczali za łapówką przemytników przez granicę. Nadto dwaj pierwsi odpowiadali za dezercję ze swego oddziału. Trybunał skazał Bryniewicza na rok ciężkiego więzienia i degradację, Lewandowskiego na półtora roku, zaś Wotę na 11 miesięcy ciężkiego więzienia.

Rozmaitości.

× **Ex-cesarz Wilhelm oczekuje potomka.** „Daily Chronicle" donosi z Doorn, że małżonka byłego cesarza Niemiec oczekuje swego rozwiązania. — Wdrożone zostały rokowania, ażeby ex-cesarz mógł zamieszkać w swej willi na Korfu. Jak wiadomo, ex-cesarz Wilhelm poddał się tuż przed ślubem operacji metodą Steinacha. Wprawdzie niektóre dzienniki niemieckie zaprzeczyły temu, ale prasa francuska zaprzecza tym zaprzeczeniom.

× **Kinematograf w szkołach angielskich.** W Anglji odbywają się próby używania kinematografów do nauki w szkołach. Próby te odbywają się w mieście Kingshym. Do największej sali w tem mieście gromadzi się w godzinach popołudniowych po 800 dzieci z nauczycielami, poczem następuje 1-godzinne wyświetlenie obrazów, połączone z wykładami. Program obejmuje np. takie rzeczy, jak Piotrogród, Kostantynopol, wyprawa na górę Everest, cuda awiatyki, życie na morzu itd. Dzieci z zainteresowaniem przypatrują się obrazom i przysłuchają wykładom.

Sprawy społeczno-gospodarcze.

— **P. K. O. wprowadza premie oszczędnościowe.** Dążąc do wyrównania strat ponoszonych przez oszczędzających na spadku wartości marki, Komitet Dyrekcyjny P. K. O. postanowił premjować wkłady oszczędnościowe. Kapitał na ten cel przeznaczony powstanie z dodatkowej prowizji pobieranej od lokat przemysłowych w wysokości 5 proc.

Wkłady oszczędnościowe wynosiły 10 bm. mk. 5 491 miljonów. W roku 1922 udzielono lokat na sumę 34 786 miljonów marek, z tego na cele przemysłowe, od których prowizja oszczędnościowa będzie potrącana, przypada 57,8 proc. Przy tym samym stosunku w roku bieżącym na premje oszczędnościową przypadłoby około 25 proc. wkładów oszczędnościowych. Wobec tego, iż premjowaniu podlegać będzie jedynie kapitał pozostający conajmniej pół roku na książeczce oszczędnościowej, stosunek ten niewątpliwie będzie wyższy.

Premja oszczędnościowa dopisywana będzie na książeczki oszczędnościowe co kwartał, po dopisaniu zaś będzie normalnie oprocentowana. Wysokość premji ustalana będzie każdorazowo w zależności od wysokości powstałego na ten cel kapitału i wysokości wkładów podlegających premjowaniu.

ROLNICTWO.

— **Uprawa tytoniu wzbroniona.** Minister skarbu wydał rozporządzenie w sprawie uprawy tytoniu w roku bieżącym, według którego tytoń, jako przedmiot monopolu państwowego, nie może być przez nikogo uprawiany bez zezwolenia władz skarbowych. Kto otrzyma pozwolenie na uprawę tytoniu, obowiązany jest odsprzedać cały jego zbiór skarbowi państwa po cenach taryfowych. Dla własnego użytku nie wolno bezwarunkowo uprawiać tytoniu.

Drukarnia Pomorska Tow. Akc. Grudziądz.
Redaktor odpowiedzialny Bolesław Palędzki.

Obwieszczenia urzędowe władz miejskich.

Według prawa prasowego odpowiada za dział niniejszy
nadsekretarz miejski
Damazy Raszkowski w Grudziądzu.

OBWIESZCZENIE.

W miesiącu lutym zgłoszono jako znalezione: torebkę zawierającą 16650 mk. i portmonetkę zaw. 1500 mk. 4752

Grudziądz, dnia 29 marca 1923 r.

Prezydent miasta
(—) Włodek.

OGŁOSZENIE.

Niniejszem podaje się do wiadomości, iż w dniu 28 marca r. b. zostały przychwycone na ulicach m. Grudziądza swobodnie biegające i niezaopatrzone w markę podatkową następujące psy

2 psy rasy owczarskiej (siwy i czarno-szary)
pies polowy (brunatny)
mały pies brunatny (bastard)

O ile właściciele wyżej podanych psów w przeciągu 10 dni nie zgłoszą się po odbiór takowych — psy zostaną zabite. [4742

Grudziądz, dnia 29 marca 1923 r.

Urząd policyjny.

Dnia 17 kwietnia o godz. 10-tej przed poł. sprzedaje **Pow. Kom. Policji Państw. Grudziądz drogą licytacji** bez żadnej gwarancji [4743

dwa konie

na Placu przy Starostwie w Grudziądzu.

Ostrzeżenie.

Policja przychwyciła w ostatnim czasie kilka osób, które w nocnej porze uprawiali rybołóstwo na miejskiej części Wisły, nie posiadając na to zezwolenia od Magistratu.

Ostrzegamy zatem przed nieprawnem łowieniem ryb na miejskiej części wisły i zwracamy na to uwagę, że niezastosowanie się do tego podlega karze na mocy § 296 K. K. do 6 miesięcy więzienia, względnie odpowiedniej grzywnie pieniężnej; oprócz tego skonfiskuje się narzędzia do rybołóstwa. Zarazem podajemy do wiadomości, że kartki uprawniające do rybołóstwa wydawać się będzie po 15 kwietnia, co ogłosimy jeszcze specjalnie.

Grudziądz, dnia 30 marca 1923 r.

Magistrat Wydział VI.
(—) Wojanowski. 4754

Do naszego rejestru handlowego oddział A pod nr. 87 zapisano dziś pod firmą Marie Eggert nast. W. Koebernik" w Nowem, że firma wygasła.

Nowe, dnia 16 marca 1923 r. 4747

SĄD POWIATOWY.

Do naszego rejestru handlowego oddział A pod nr. 59 zapisano dziś pod firmą „J. Albrecht" właścicielka Marie Albrecht w Nowem, że firma wygasła. 4748

Nowe, dnia 16 marca 1923 r.

SĄD POWIATOWY.

ARMOURA

Smalec wieprzowy, czysty „Pure Lard", marki „Shield", Słoninę „Fat Backs", Mydło do prania, Mleko skondensowane słodzone [4749

oferują hurtownie Jeneralni Ajenci na Polskę:

Sp. Akc. Lampert i Krzysiak

Warszawa, Niecała 8,
adres tel. Lambrowar, telefon 76-56.

Baczność! **Baczność**

Każdą większą i mniejszą ilość

żelaza

każdego rodzaju jako i szyny, żelazo lane i kute, metale, szmaty papier i szkło kupuje i płaci ceny najwyższe.

KABATEK, Grudziądz
3312 Plac 23 Stycznia. Telefon 92.

Podajemy

do ogólnej wiadomości,

że pan **Józef Szuta** członek Zarządu i kierownik Spółki Zjednoczonych Pracowników Gastronomicznych z z. ogr. odp. został z dniem 26 marca b. r. **w swoich czynnościach zawieszony.** [4746

Spółka Zjednoczonych Pracowników Gastronomicznych z z. ogr. odp.
w Grudziądzu.
Zarząd
(—) P. Targański.

Na zasiew wiosenny

polecamy po cenach konkurencyjnych dopóki zapas starczy towar najprzedniejszej jakości:

pszenicę latową, żyto latowe (petkuskie), groch „Victoria", zielony (Folia) i biały polny, lucernę prowańską, koniczynę białą, czerwoną i szwecką, 4702
łubin modry i żółty, wykę, seradelę, raygras, tymotkę, buraki pastewne „Eckendorfer" żółte i czerwone

PARDON & KURZAWA, Grudziądz-Pomorze

Telefony 858 i 52. Plac 23 Stycznia 16. Depesze: Parkurz.

Upoważnieni z ramienia Starostwa przyjmujemy ofiary w zbożu na rzecz Powiatowej Rady Opieki Społecznej. Spis nasz wykazuje dotychczas bardzo małą ilość ofiarodawców.

Walne Zebranie

akcjonarjuszów Banku Związku
Spółek Zarobkowych w Poznaniu

odbędzie się (4750

dnia 19 kwietnia br. o godz. 11 przed południem

w sali posiedzeń Banku
przy placu Wolności 15.

Ogłoszenie, zawierające porządek obrad oraz wskazówki co do uprawnień akcjonarjuszów do wzięcia udziału i głosowania w Walnem Zebraniu ukazało się w nr. 64 „Monitora Polskiego" z dnia 19 marca 1923 r. Prócz tego wyłożony będzie odpis tego ogłoszenia w Centrali Banku naszego w wydziale informacyjnym i we wszystkich Oddziałach naszego Banku

4664)

Rolnicy i właśc. kamienic

nie zapominajcie o waszych dachach krytych papą smołową

Zaopatrujcie się wcześnie w smołę

gdyż na lato takowej zabraknie

Zważać na materjał, jaki kupujecie!

Smoła naftowa jest w najwyższym stopniu szkodliwą do smarowania

Smołę z węgla kamiennego

znanej dobroci z własnej destylarni smoły dostarcza każdego czasu

VENZKE & DUDAY

Telefon 8. **Grudziądz** Telefon 8
Fabryka papy na dachy. — Destylarnia smoły.

Bank Powiatowy

Tel. 981. *Grudziądz* *Tel. 981.*

ul. Młyńska 21 (Starostwo)

przyjmuje depozyta pod korzystnymi warunkami i załatwia wszelkie transakcje bankowe

Za zobowiązania Banku odpowiada całkowicie powiat Grudziądz wieś. 3498

Znaleziono

Przybłąkał się młody

Wilk

koszary Wł. Jagiełły (łaźnia). Po 3 dniach uważać go się będzie za własność. 5800

Mieszkania

Pokój z całodziennym utrzymaniem do wynaj. Forteczna 17, II. l.

Pokój z osobnym wejściem do wynajęcia Trynkowa 14, II.

Umebl. pokój

zaraz do wynajęcia ul. Bracka 9, III ptr. l.

Poszukuję stancji

dla córki uczęszczającej do gimnazjum. Zapłata ewtl. w prowiancie.

Zgło. do Głosu Pom. pod nr. 5799.

Tel. 95. **Pomorzanka** Tel. 95.
3-go Maja nr. 30.

W drugie święto wielkanocne wieczorem

otwarcie sali tanecznej „Pomorzanka"

otwarta do godziny 2 w nocy.
Pierwszorzędna kuchnia oraz przekąski wyborowe, jako i napoje.

Kapela Meschkego.

O liczny udział uprasza
4739 **Gospodarz.**

BANK LUDOWY

Sp. z odpowiedzialn. nieograń.
Założony w roku 1890.
GRUDZIĄDZ, ul. Józ. Wybickiego 31.
Załatwia zlecenia bankowe, Przyjmuje wkłady i oszczędn. 31A
i oprocentowuje wedł. umowy
Zakupuje waluty zagraniczne złote, srebrne i papierowe.
Udziela pożyczki
na zastaw przedm. złotych i srebrnych

PRAWNIK

obeznany z obowiązującemi na terenie Zachodniej Polski prawami i przepisami, uprawniony do praktyki adwokackiej, siła młodsza,

może wstąpić jako syndyk

do wielkiego Towarzystwa przemysłowego. Łask. oferty uprasza się przesłać pod nr. 4706 do ekspedycji Głosu Pomorskiego.

Zamienię eleganckie

mieszkanie

5-pokojowe, a nawet dopłacę na mieszkanie 3-4 pokojowe w centrum miasta. Zgłoszenia ul Staszyca 3, I. ptr. na pr.

Sprzedaże

Linoleum

deseń dywanowy, koloru czerwon., rozmiaru 11,85×2, 9,45×2 i 3,00 ×2 mtr. ma do oddania
P. Marschler.
Telefon 517. [4753

Okazyjnie na sprzedaż!

1 sypialnię prawie nową, 1 tremo (antyk), 1 wannę emaljowaną z piecem gazowym, 1 sztancę do metalu, 1 magiel korbowy.
Wiadom. Kościuszki 17
Szlifiarnia szkła.

8 indyczek

do chowu
ma na sprzedaż. [4744
Dom. Działowo,
p. Gorzuchowo

Cztery 4737

źrebce

roczne, kare, wschodniopruskie, są na sprzedaż
Szynwalizna,
p. Radzyn, pow. Grudz.

Na sprzedaż:

3 konie, źrebię, maciora z prosiętami, 6 dobrych dojnych krów, stadnik, wozy i różne przedmioty gospodarcze. 5788
Adolf Prietz,
Miłoleśno p. Grudziądz.

Dwucylindrowy

motor benzynowy

chłodzony wodą, z łącznikiem i mechanizmem rozpędowym w bloku dla pojazdu lekkiego lub też dla łodzi, korzystnie na sprzedaż. [5803
Lipowa 44, II pr.

Wanna prawie nowa na sprzedaż.
Wiad. Długa 2. [5806

Różne

Które małżeństwo

bezdzietne przyjęłoby **6 mies. dziewczę** za własne. Łaskawe zgłoszenia do Głosu Pomorskiego pod nr. 5798

Oberża w Sarniaku

Dnia 2 kwietnia rb. odbędzie się publiczna

zabawa taneczna

Doborowa orkiestra
Wyborne zakąski oraz dobrze pielęgnow. trunki
O liczny udział uprasza
Gospodarz.

Tylko do Świąt

nadzwyczaj

tania sprzedaż

garderoby
męskiej,
bielizny,
krawatów,
kapeluszy,
i czapek

C. M. Powałowski

Grudziądz
Toruńska 4. Toruńska 4.